

građevina od pravilno klesana kamena ima male četverokutne prozore (po tri u jednom redu), a završava zupčastim vijencem. Ostaci jedne kule vidljivi su u Gornjem Selu, a kula u uvali Rogaču vjerojatno je iz XVIII. st. U uvali Maslinici nalazi se dvorac Martinis-Marchi. Obitelj Marchi je u XVII. st. sagradila kulu četverokutne osnove, a u XVIII. st. dograđena je kuća koja s četiri strane zatvara dvorište. Nad ulaznim je vratima obiteljski grb i natpis iz 1708. Od mnogobrojnih šoltanskih crkava ističu se neorenesansna crkva Sv. Stjepana u Grohotama iz 1942. i reprezentativna crkva Sv. Ivana Krstitelja u Gornjem Selu iz XIX. st. Skladna župna crkva Sv. Martina u Donjem Selu starija je građevina (posvećena 1750). Župna crkva u Srednjem Selu, Sv. Nikola u Stomorskoj i crkva Bl. Dj. Marije u Nečujmu sa skromnim zvonnicima na preslicu nastavljaju tradiciju nekadašnjih malih crkava u šoltanskim naseljima. Od slikarskih se ostvarenja ističu tri oltarne slike: »Bl. Dj. Marija i sveci Roko, Stjepan i Lovro« u župnoj crkvi u Grohotama, rad P. de Costera; »Bl. Dj. Marija i sveci Martin i Ivan Krstitelj« u župnoj crkvi u Donjem Selu, rad istoga majstora te »Prikazanje u hramu« u župnoj crkvi u Srednjem Selu, djelo A. Zuccara. Od suvremene arhitekture najzapaženije je apartmansko naselje *Nečujam-Centar*, na kojemu je vidljiva povezanost s tradicionalnim mediteranskim graditeljstvom (arh. I. Udovčić, 1984).

LIT.: T. Marasović, Starokršćanska bazilika na Stipanskoj kod Šolte, VJAH, 1961—62. — D. Vrsalović, Kartice kulturno-historijskih spomenika otoka Šolte, Split 1969. — F. Oreb, Zaštita kulturno-historijskog nasljeđa na otoku Šolti, Vjesti MK, 1975, 1—6. — I. Fisković, O ranokršćanskoj arhitekturi na otocima Braču i Šolti, Arheološki radovi i rasprave, VIII—IX, Zagreb 1982. — F. Oreb, Starokršćanska bazilika u Grohotama na Šolti, Peristil, 1983, 26. — Otok Šolta (monografija), Zagreb 1990. J. Bil.

ŠONJE, Ante, povjesničar umjetnosti i arheolog (Novalja, otok Pag, 10. V. 1917 — 5. II. 1981). Diplomirao 1952. na Filozofskome fakultetu u Zagrebu, gdje je doktorirao 1965 (*Sakralna arhitektura Poreštine od njenog početka do kraja srednjeg vijeka*). Od 1953. kustos i sve do kraja života ravnatelj Zavičajnoga muzeja Poreštine u Poreču. Bavio se kulturnim naslijeđem Istre i Novalje, posebno ranokršć. i srednjovj. istarskim crkv. graditeljstvom. Vodio arheol. istraživanja u Istri (Slavenska cesta u Poreštini, ranobiz. bazilika Sv. Agneze u Muntajani), na Rabu i Krku.

BIBL.: Zavičajni muzej Poreštine, Bulletin JAZU, 1957, 2; Nalazi rimskog natpisa na Caski kod Novalje na otoku Pagu, Živa antika (Skopje), 1958, 2; Poreč (vodič), Poreč 1961, 1; 1970; Nepoznati rimski natpisi iz sjevernog dijela otoka Paga, Živa antika (Skopje), 1961, 1; Kompleks prve bazilike na području Eufrazijane u Poreču, Bulletin JAZU, 1962, 1—2; Antički natpisi u Poreštini poslije Drugog svjetskog rata, Živa antika (Skopje), 1962, 1; Prehistorijski nalazi poslije Drugog svjetskog rata u Poreštini, Jadranski zbornik, 1963—65; Pag, zaboravljeni otok, Dometi, 1969, 5; Arheološka istraživanja na području Eufrazijeve bazilike u Poreču, Jadranski zbornik, 1966—69; Novi nalazi starokršćanske i ranosrednjovjekovne arhitekture u Poreštini, Histria archaeologica, 1970, 2; Slavenska cesta u Poreštini, Rad JAZU, 1971, 360; Spomenici narodnooslobodilačke borbe Poreštine, Zbornik Poreštine, I, Poreč 1971; Predeufrazijeve bazilike u Poreču, ibid.; Problematika zašтите Eufrazijeve bazilike u Poreču, ibid.; Romanička bazilika sv. Marije u Vršaru, ibid.; Tri prehistorijska predmeta iz Kalinovca, Podravski zbornik, Koprivnica 1975; Žminj i Žminjština, Žminj 1976; Poreč — Eufrazijeve bazilike (vodič), Poreč 1977; Ranobizantska bazilika sv. Agneze u Muntajani kod Poreča, Jadranski zbornik, 1976—78; Starokršćanski sarkofazi u Istri, Rad JAZU, 1978, 381; Bizant i crkveno graditeljstvo u Istri, Rijeka 1981; Crkvena arhitektura zapadne Istre, Zagreb 1982; Biskupski dvor građevnog sklopa Eufrazijeve bazilike u Poreču, Peristil, 1982, 25; Starohrvatska crkva sv. Foške kod Žminja u Istri, ibid., 1987, 30; Starokršćanska bazilika kod Omišlja na otoku Krku, Krk 1990 (Krčki zbornik 21).

LIT.: V. Jurkić-Girardi, In memoriam — dr. Ante Šonje (1917—1981), Vjesti MK, 1981, 1—2. V. Fo.

ŠOPOT, selo kraj Benkovca. Na položaju *Crkvina* pod Grubića glavicom otkriveni su ostaci ranosrednjovj. crkve, te ulomci oltarne pregrade s pletenim ukrasom i dijelovima natpisa. Posebno su važni ulomci natpisa na dijelu grede i zabata pregrade zbog toga što se tu spominje knez Branimir, i to kao »comes« i »dux« Hrvata. Uz crkvu je otkriveno groblje koje je bilo u uporabi IX—XVI. st. Među grobnim nalazima najbrojniji je bio nakit, a otkrivene su i ostruge te dvije keramičke posude.

LIT.: Lj. Karaman, Iz kolijevke hrvatske prošlosti, Zagreb 1930. — Isti, Živa starina, Zagreb 1943. — Ž. Rapanić, Bilješka uz četiri Branimirova natpisa, SHP, 1981. — V. Delonga i T. Burić, Šopot kod Benkovca, predromanička crkva i srednjovjekovna nekropola, Arheološki pregled (Beograd), 1985. Z. Gu.

ŠOSTERIĆ, Milan, arhitekt (Vršac, 4. IX. 1942). Studirao na Arhitektonskome fakultetu u Skoplju (1961—63), diplomirao na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1967 (V. Turina). Otada neprekidno djeluje u Zagrebu kao projektant pri različitim arhitektonskim biroima, a 1993. osniva vlastito projektantsko poduzeće. Sedamdesetih godina projektira velik broj industrijskih i upravnih zgrada među kojima se ističu tvornice kruha u Makarskoj (1971), Murskoj Soboti (1975), Vukovaru (1976) i u Rogaškoj Slatini (1979). Kreativnim arhitektonskim oblikovanjem nastoji

M. ŠOSTERIĆ, tvornica kruha u Makarskoj

nadići banalnu jednostavnost arhitekture sličnih funkcionalnih građevina. Tu fazu zaključuje poslovno-pogonskom zgradom »Elektre« u Ulici Kršnjavoga u Zagrebu, koja je vrhunac autorova tumačenja odnosa suvremene arhitekture i povijesnoga urbanoga konteksta. Među realizacijama iz 80-ih godina ističe se poslovno-pogonska zgrada Gradskoga telefona u Palmotičevoj ul. u Zagrebu (1987) koju dematerijalizacijom volumena diskretno uklapa u prostor unutrašnjosti donjogradskoga bloka. Izvedbom stambeno-poslovne zgrade u Petrinjskoj 9 (1995) bitno utječe na postojeću arhitektonsku i urbanu strukturu Donjega grada.

LIT.: A. Pasinović, Elektra u Zagrebu ili repatica sedmog desetljeća, Arhitektura, 1981, 178—179. — I. Maroević, Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj, ibid. — G. Gamulin, Posljednje sklonište, ČIP, 1982, 348—349. — A. Pasinović, Nakon dvadeset godina, Arhitektura, 1983, 184—185. — A. Laslo, Konstrukcija dekonstrukcije ili lik stvari koje dolaze, ibid., 1988, 204—207. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945—1985, Arhitektura, 1986, 196—199. — F. Vukić, Zadovoljstvo u kontekstu, ŽU, 1993, 52. F. Vu.

ŠOSTERIĆ, Ladislav, slikar (Saršoni kraj Rijeke, 12. VIII. 1933). Završio Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1956 (I. Šebalj). Bio je lik. pedagog u Rijeci (1959—66), od 1966. scenograf u riječkome Kazalištu lutaka. Slika nostalgичne kompozicije u duhu fantastičnoga i magičnoga realizma, s morem kao metaforom postojanja (*Vrata poezije*, 1963; *Snaga mora*, 1970; *Povratak u stari kraj*, 1980). — Samostalno izlagao u Labinu, Malinskoj, Rijeci i Opatiji.

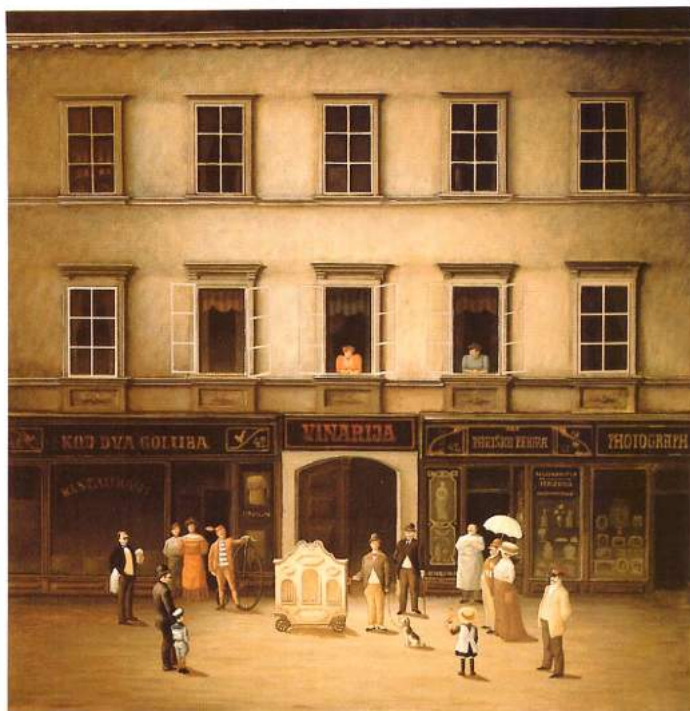
LIT.: I. Zidić, Nadrealizam i hrvatska likovna umjetnost (katalog), Zagreb 1972. — I. Ekl, Ladislav Šosterić (katalog), Rijeka 1976. — Ista, Ladislav Šosterić, Sinteza, 1988, 79—82. Ž. Sa.

ŠPANIĆ, Nikola, graditelj i klesar (Korčula, XIV—XV. st.). Doprinosio s bratom Franom i Blažom Andrijećem renesansni zvonik franjevačke crkve Sv. Marije u Hvaru. God. 1499. izvodi u Zadru s P. Meštričevićem dvije balkone na palači Saladina Soppea i nadgrobni spomenik nadbiskupa Mateja Vallaressa, a s Nikolom Alegretovim i Markom Radinovićem 1508. kapelu Sv. Roka u crkvi Sv. Šimuna. Vjerojatno je on »majstor Nikola iz Korčule« koji 1508. gradi u Zadru renesansno pročelje crkve benediktinki Sv. Marije.

LIT.: V. Brusić, Zvonik franjevačke crkve sv. Marije od Milosti u Hvaru, VJAH, 1932, str. 391. — C. Fisković, Zadarska renesansna crkva sv. Marije, Prilozi — Dalmacija, 1956, str. 124—28. — Isti, Zadarski srednjovj. majstori, Split 1959, str. 27, 60 i 75. — I. Petricoli, Renesansna pregradnja crkve sv. Marije u Zadru, Zadarska revija, 1967, 2—3, str. 180. — Isti, Prilozi poznavanju renesanse u Zadru, Radovi. Filozofski fakultet — Zadar, 1969, 8, str. 87—92, 95—98. D. Kt.

ŠPOLJARIĆ, Stanko, povjesničar umjetnosti i lik. kritičar (Zagreb, 14. IX. 1947). Diplomirao je na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1973, od kada je kustos u Umjetničkome paviljonu u Zagrebu. Priredio mnogobrojne tematske i monografske izložbe. Uz tekstove predgovora kataloga (I. Rabuzin, Lj. Njerš, E. Kovačević, M. Jakubin, S. Šohaj, R. Petrić, J. Botteri-Dini) autor je monografija *Tomislav Ostojica* (Zagreb 1992), *Tihomir Lončar* (Zagreb 1995). Dugogodišnji suradnik u radioemisiji »Govorimo o likovnoj kulturi«.

ŠREPEL, Ivo, likovni kritičar (Zagreb, 19. III. 1899 — Lepoglava, logor, kraj III. 1945). Studirao je filozofiju u Zagrebu, Beču, Pragu i Parizu, gdje je diplomirao. U Zagrebu je bio nastavnik na Glumačkoj školi (do 1927), tajnik drame i redatelj HNK (1928/29), spiker i komentator Radio Zagreba (1929—40) te upravitelj Moderne galerije od 1940. do uhićenja 1944. — Pratio je hrvatski lik. život u »Jutarnjem listu« (1929—40) i drugim peri-

P. ŠTALTER, kadar iz filma *Kuća br. 42*

odicima. Uredio je kataloge izložbi »Exposición internacional — Barcelona. Arte Yugooslavo« (1923, s Lj. Babićem), »Pola vijeka hrvatske umjetnosti« (Zagreb 1938, s T. Krizmanom i D. Tadijanovićem), napisao predgovor i biografije umjetnika u knjizi *Hrvatska umjetnost* (Zagreb 1943). Organizirao je i postavljao lik. izložbe.

BIBL.: *Pedeset godina hrvatskog umjetničkog stvaranja iz »Obzore« perspektive* (1885—1935), Obzor, Spomen-knjiga 1860—1935, 1936; *Religiozna umjetnost Ivana Meštrovića*, HK, 1938, 19; *Obnova crkve Sv. Marka u Zagrebu*, Nova Evropa, 1938, 2.

V. Fo.

ŠRIBAR, Marta, keramičarka (Sevnica ob Savi, Slovenija, 3. IX. 1924 — Zagreb, 8. X. 1988). Diplomirala na Akademiji primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1955. Od 1957. zaposlena u tvornici »Inker« u Zaprešiću. Oblikuje prototipove stolnoga posuda, doza, šalice i radi unikatnu keramiku. Od 1955. sudjeluje na međunarodnim izložbama keramike i industrijskoga oblikovanja u Zagrebu, Milanu, Parizu i Faenzi. Zastupana na izložbi »Suвремена hrvatska keramika« u Barceloni 1986.

LIT.: *M. Baričević*, Povijest moderne keramike u Hrvatskoj, Zagreb 1986.

Ma. B.

ŠTALTER, Pavao, slikar i autor crtanih filmova (Karanac kraj Osijeka, 25. XI. 1929). Diplomirao na Akademiji primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1955 (E. Tomašević). Od 1958. scenograf, redatelj, crtač i glavni animator u Studiju za crtani film Zagreb-filma. Realizirao filmove *Peti* (1964, sa Z. Grgićem), *Kutije* (1967), *Maska crvene smrti* (1969, s B. Ratinićem i V. Jutrišom), *Scabies* (1970, sa Z. Grgićem), *Mačka* (1972,

M. ŠTEBIH, *Zeleni haiku*

sa Z. Bourekom), jednominutne filmove (*Kubus*, *Duša*, *Konj*), *Sedam plamenčića* (1975), filmove u seriji *Baltazar IV* (1979), *Kuća br. 42* (1984), *Ogledalce* (1986, s M. Mančekom) i dr. Istražujući lik. sastavnicu crtanoga filma sazeo je crtež, boju i pokret u različitim tehnikama (animirani crtež, kolaž, ulje na celofanu). Jedan je od najboljih scenografa zagrebačke škole crtanoga filma. — Sudjelovao u realizaciji nastavnih element-filmova iz nacionalne povijesti. Ilustrira knjige za djecu i mladež.

LIT.: *R. Munitić*, Majstor na vrhuncu, Oko, 1984, 313. — *J. Škrabalo*, Između publike i države. Povijest hrvatske kinematografije 1896—1980, Zagreb 1984.

V. Fo.

ŠTAMBUK, Davor, crtač i karikaturist (Split, 29. XII. 1934). Završio Višu pedagošku školu u Zagrebu 1963. Suradivao u »Vjesniku« 1958—64. Od 1968. reporter i crtač u listu »Ici Paris« u Parizu. Autor animiranoga filma *Sulejman Veličanstveni* (1975), knjiga karikatura *Sex made man* (1979), *In vino veritas* (1995) i televizijskoga serijala *Most generacija* (1980). Suraduje u listovima i revijama »France Dimanche«, »Paris Match«, »Playboy«, »Jež« i »Start«. Samostalno izlagao u Parizu i Zagrebu. Ž. Sa.

ŠTAMBUK, Gorislav, kipar (Selca na Braču, 30. VII. 1933). Diplomirao na Akademiji primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1955 (K. Angeli Radovani). Bio je suradnik Majstorske radionice A. Augustinčića 1967—69. Oblikuje aktove i figurativne skupine u mramoru, čvrsta volumena i lirski shvaćenih oblika u prostoru (*Igrarija*, 1980; *Teret mladosti*, 1981; *Sramežljiva*, 1981; *Dupli torzo V*, 1985; *Torzo VIII*, 1987). — Samostalno izlagao u Zagrebu (1978, 1981, 1985) i Osijeku (1984).

LIT.: *J. Baldani*, Gorislav Štambuk (katalog), Zagreb 1978. — *V. Bužančić*, Gorislav Štambuk (katalog), Zagreb 1981. — *V. Bužančić*, Gorislav Štambuk, Iz mramornih skulptura (katalog), Zagreb 1987.

Ž. Sa.

ŠTEBIH, Mihael, slikar i kipar (Čakovec, 19. X. 1948). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1972 (V. Micheli). Slika apstraktne pastelesne lirske ugođaja i simboličnih kompozicijskih rješenja (*Tišina*, 1982; *Horizonti*, 1988) te hiperrealistične portrete (*Portret Ane Flander*, 1987). Od 1983. bavi se skulpturom u staklu. Oblici su mu živi i agresivni, s osobito bogatim svjetlosno-kromatskim efektima (*Plava skulptura*, 1982; *Jesenji haiku*, 1986). Autor skulptura na javnim mjestima u Ljubljani (*Faloidna forma*, 1972), Čakovcu (*Život*, 1974; *Pletilja*, 1975; *Kameni cvijet*, 1989), Prelogu (*Rast*, 1980), Torontu (*Ecce Homo*, 1985), Cazinu (*Žena cvijet*, 1988) i Oakvillu (*Krist*, 1990). Izrađuje mozaike u Čakovcu (*Međimurska zemlja*, 1981) i Hamiltonu (u kombinaciji sa zidnom slikom, u crkvi Sv. Križa, 1993), te vitraje u Torontu (1991) i Hamiltonu (1993). — Samostalno izlagao u Čakovcu, Krapini, Zagrebu, Piranu, Novoj Gorici, Kranju, Opatiji, Dubaiju, Torontu, Ptuju te na Brijunima.

LIT.: *Z. Poznić*, Mihael Štebih (katalog), Zagreb 1983. — *E. Fišer*, Pluralizam likovnih interesa kao iskustvo samosvojnosti (katalog), Čakovec 1983. — *V. Mažuran Subotić*, Staklo u suvremenom hrvatskom kiparstvu (katalog), Zagreb 1988. — *J. Šimat Banov*, Mihael Štebih (katalog), Čakovec 1988.

Ž. Sa. i R.

ŠTERK, Vladimir, arhitekt (Zagreb, 1891 — 6. III. 1941). Arhitekturu studirao na Visokoj tehničkoj školi u Pragu, diplomirao u Zagrebu. Za I. svj. r. zarobljenik u Rusiji, gdje upozna je drvenu narodnu arhitekturu. Nakon povratka u Zagreb kratko vrijeme radi u ateljeu I. Fischera, sudjelujući na projektiranju Gradske štedionice i Zagrebačkoga zbora u Martićevoj ulici. Potom radi u Gradske gradevnorne uredu, a poslije kao samostalni arhitekt. Bio je i asistent na Tehničkome fakultetu u Zagrebu. Projektirao je i izveo više stambenih zgrada u Zagrebu: stambeno-poslovnu zgradu u Gundulićevoj ul. 3 (1927), stambenu zgradu na Britanskome trgu 12, poslovnu zgradu u Savskoj ul. 23, stambeno-poslovnu zgradu u Draškovićevoj 30 (1928—29), zgrade u Ilici 15 (1929), Dežmanovoj ul. 8 (1936), te nadogradnju i preoblikovanje zgrade na Prilazu Gj. Deželića 43 (1931). Gradio je i u Osijeku i Slavonskome Brodu, izveo vile na Tuškancu 90 (1925) i na Jabukovcu 39 (vila Radan, 1933) u Zagrebu, te planinarski dom »Runolist« na Medvednici (1935—36). S J. Korkom, Đ. Krekićem i Đ. Kiverovim sudjelovao je na izradbi projekata za Javnu burzu rada u Zvonimirovoj 15 (1936) i Radnički dom na Krešimirovu trgu u Zagrebu (1936). Sam je izradio više projekata, te interijer kavane »Zagreb« na Zrinjevcu (1930). U ranim djelima pod utjecajem historicizma, Š. se ubrzo priklanja težnjama moderne arhitekture (zgrada u Draškovićevoj 30 u Zagrebu). Premda formalno nije bio vezan uz krug zagrebačkih modernih arhitekata, zalaže se za načela moderne arhitekture, uspješno povezujući tradiciju i nova shvaćanja. Sudjelovao je